

PADOMES IETEIKUMS**(2018. gada 13. jūlijs)****par Itālijas 2018. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Itālijas 2018. gada stabilitātes programmu**

(2018/C 320/11)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ⁽²⁾, un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2017. gada 22. novembrī pieņēma gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2018. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Tajā pienācīgi ņēma vērā Eiropas sociālo tiesību pilāru, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gada 17. novembrī. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Komisija 2017. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Itālija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām tiks izstrādāts padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu "Padomes ieteikums par eurozonas ekonomikas politiku", kuru Eiropadome apstiprināja 2018. gada 22. martā. Padome ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁽³⁾ ("eurozonai adresētais ieteikums") pieņēma 2018. gada 14. maijā.
- (2) Ņemot vērā to, ka Itālija ir dalībvalsts, kuras valūta ir euro, un ka ekonomiskajā un monetārajā savienībā ekonomikas ir savstarpēji cieši saistītas, Itālijai būtu jānodrošina, ka tiek pilnībā un laikus īstenots eurozonai adresētais ieteikums, kurš atspoguļots turpmāk sniegtajā 1.–4. ieteikumā.
- (3) 2018. gada ziņojums par Itāliju tika publicēts 2018. gada 7. martā. Tajā tika izvērtēts, kā Itālija īstenojusi tai adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma 2017. gada 11. jūlijā ⁽⁴⁾, turpmākie pasākumi, kas veikti pēc tai adresētajiem ieteikumiem, kuri pieņemti iepriekšējos gados, un Itālijas progress virzībā uz stratēģijas

⁽¹⁾ OVL 209, 2.8.1997., 1. lpp.⁽²⁾ OVL 306, 23.11.2011., 25. lpp.⁽³⁾ OVC 179, 25.5.2018., 1. lpp.⁽⁴⁾ OVC 261, 9.8.2017., 1. lpp.

“Eiropa 2020” valsts mērķu sasniegšanu. Tajā bija ietverts arī padziļināts pārskats, kurš veikts saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu un kura rezultāti arī tika publicēti 2018. gada 7. martā. No Komisijas veiktās analīzes tika secināts, ka Itālijā pastāv pārmērīga makroekonomikas nelīdzsvarotība. Proti, ņemot vērā to, ka ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars, lai arī samazinās, ir liels, un bezdarba līmenis, lai arī samazinās, ir augsts, liels valdības parāds un ieilgusi vāja ražīguma dinamika var radīt riskus, kuriem ir pārrobežu ietekme. Ņemot vērā Itālijas ekonomikas lielumu un pārrobežu nozīmi, ir īpaši svarīgi rīkoties, lai samazinātu risku saistībā ar nelabvēlīgu ietekmi uz Itālijas ekonomiku un ekonomisko un monetāro savienību.

- (4) Itālija savu 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada stabilitātes programmu iesniedza 2018. gada 16. maijā. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus.
- (5) Attiecīgie šai valstij adresētie ieteikumi ir ņemti vērā, plānojot Eiropas strukturālos un investīciju fondus (“ESI fondi”) 2014.–2020. gada plānošanas periodam. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁽¹⁾ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerības nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Sīkāku informāciju par to, kā tā izmantotu minēto noteikumu, Komisija ir sniegusi norādēs par to, kā piemērojami pasākumi, kuri saista ESI fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (6) Itālija šobrīd ir Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvajā daļā, un tai piemēro noteikumu par parādu. Aizejošās valdības iesniegtās 2018. gada stabilitātes programmas pamatā ir tendenču scenārijs, kurš balstīts uz pieņēmumu, ka tiesību akti netiks grozīti. Itālijas iestādes prognozē, ka budžeta nominālais deficīts no 2,3 % no IKP 2017. gadā uzlabosies līdz 1,6 % 2018. gadā un līdz 0,8 % 2019. gadā, līdz 2020. gadam sasniedzot kopumā līdzsvarotu budžeta stāvokli. Plānots, ka vidēja termiņa budžeta mērķis, kas noteikts kā līdzsvarots budžeta stāvoklis strukturālā izteiksmē, tiks sasniegts līdz 2020. gadam un uzturēts šādā līmenī 2021. gadā, savukārt pārrēķinātā ⁽²⁾ strukturālā balance abos gados liecina par nelielu strukturālo deficītu (0,2 % no IKP). Pēc tam, kad vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP 2017. gadā mazliet samazinājās (līdz 131,8 % no IKP salīdzinājumā ar 132,0 % 2016. gadā), 2018. gada stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka 2018. gadā tā samazināties par vienu procentpunktu no IKP līdz 130,8 %, 2021. gadā sasniedzot 122,0 %, arī pateicoties prognozētajiem privatizācijas ieņēmumiem 0,3 % apmērā gadā periodā no 2018. līdz 2020. gadam. Tomēr pēdējos gados privatizācijas mērķi nav sasniegti pietiekamā mērā. Saskaņā ar Komisijas 2018. gada pavasara prognozi nemainīgas politikas gadījumā paredzams, ka 2019. gadā reālā IKP pieaugums būs zemāks un deficīts būs lielāks nekā prognozēts 2018. gada stabilitātes programmā. Komisijas prognozē nav ietverts PVN pieaugums (0,7 % no IKP), kas tiesību aktos paredzēts kā “drošības klauzula”, lai 2019. gadā sasniegtu budžeta mērķus.
- (7) Komisija 2018. gada 23. maijā izdeva saskaņā ar LESD 126. panta 3. punktu sagatavotu ziņojumu, jo Itālija 2016. un 2017. gadā *prima facie* nebija ievērojusi noteikumu par parādu. Ziņojumā tika secināts, ka, ņemot vērā visu svarīgo faktoru izvērtējumu, būtu jāuzskata, ka parāda kritērijs, kā tas definēts Līgumā un Padomes Regulā (EK) Nr. 1467/97 ⁽³⁾, pašreiz tiek ievērots un ka līdz ar to nav vajadzības sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, jo īpaši tādēļ, ka Itālija 2017. gadā *ex post* tomēr ievēroja preventīvās daļas nosacījumus. Komisija šo atbilstību atkārtoti novērtēs, pamatojoties uz 2018. gada *ex post* datiem, kas tiks paziņoti 2019. gada pavasarī.
- (8) 2018. gada stabilitātes programmā norādīts, ka bēgļu ārkārtējā pieplūduma un aizsardzības pret seismiskajiem riskiem ietekme uz budžetu ir ievērojama, un sniegti atbilstoši pierādījumi par šo budžeta papildu izmaksu apmēru un veidu. Saskaņā ar Komisijas datiem 2017. gadā attiecināmie papildu izdevumi, kas saistīti ar bēgļu ārkārtējo pieplūdumu, bija 0,16 % no IKP, un papildu izdevumi, kuri saistīti ar aizsardzību pret seismiskajiem riskiem, bija 0,19 % no IKP. Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 1. punktā un 6. panta 3. punktā izklāstītie noteikumi atļauj šādus papildu izdevumus, jo bēgļu pieplūdums un seismiskie riski ir ārkārtēji apstākļi, to ietekme uz Itālijas publiskajām finansēm ir ievērojama, un ilgtspēja netiktu apdraudēta, ja tiktu pieļauta īslaicīga novirze no korekcijām vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanai. Tāpēc nepieciešamā korekcija 2017. gada vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanai tika samazināta, lai ņemtu vērā šīs papildu izmaksas.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

⁽²⁾ Cikliski koriģētā balance, atskaitot vienreizējus un pagaidu pasākumus, ko Komisija pārrēķina, izmantojot vispārpieņemtu metodoloģiju.

⁽³⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1467/97 (1997. gada 7. jūlijs) par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu (OV L 209, 2.8.1997., 6. lpp.).

- (9) Padome 2017. gada 11. jūlijā ieteica Itālijai nodrošināt, ka valdības neto primārie izdevumi ⁽¹⁾ 2018. gadā nominālā izteiksmē samazinās vismaz par 0,2 %, kas atbilst ikgadējai strukturālajai korekcijai 0,6 % apmērā no IKP. Vienlaikus tika norādīts, ka 2018. gada budžeta plāna projekta izvērtējumā un pēc tam – 2018. gada budžeta rezultātu izvērtējumā – būs pienācīgi jāņem vērā mērķis panākt tādu fiskālo nostāju, kas palīdz gan stiprināt notiekošo atlabšanu, gan nodrošināt publisko finanšu stabilitāti. Saskaņā ar Komisijas novērtējumu par atlabšanas noturīgumu Itālijā (vienlaikus pienācīgi ņemot vērā tās ilgtspējas problēmas), kas tika veikts Komisijas atzinuma par Itālijas 2018. gada budžeta plāna projektu ietvaros, 2018. gadā ir nepieciešami fiskālie strukturālie pasākumi vismaz 0,3 % apmērā no IKP bez papildu novirzes viena gada griezumā. Attiecīgi valdības neto primāro izdevumu nominālā izteiksmē palielinājums nedrīkst pārsniegt 0,5 %. Ņemot to vērā vispārējā novērtējumā un pamatojoties uz Komisijas 2018. gada pavasara prognozi, 2018. gadā pastāv risks būtiskai novirzei no ieteiktās korekcijas virzībā uz vidējā termiņa budžeta mērķa sasniegšanu.
- (10) Ņemot vērā Itālijas vispārējās valdības parāda attiecību virs 60 % no IKP un prognozēto izlaidis starpību 0,5 % apmērā, valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma tempam 2019. gadā nebūtu jāpārsniedz 0,1 %, ievērojot strukturālo korekciju 0,6 % apmērā no IKP, kas izriet no Stabilitātes un izaugsmes pakta prasību matricas. Nemainīgas politikas apstākļos pastāv risks būtiskai novirzei no minētās prasības 2019. gadā un 2018. un 2019. gadā, abus aplūkojot kopā. Saskaņā ar prognozēm Itālija 2018. un 2019. gadā *prima facie* neizpildīs noteikumu par parādu. Turklāt, tā kā Itālijas augstais valsts parāda īpatsvars sasniedz aptuveni 130 % no IKP, parāda apkalpošanas izmaksu segšanai tiek rezervēti lieli resursi, un tas nāk par sliktu izaugsmi veicinošākām jomām, tostarp izglītībai, inovācijai un infrastruktūrai. Kopumā Padome uzskata, ka, sākot ar 2018. gadu, būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai ievērotu Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus. Būtu prātīgi izmantot neparedzētos ieņēmumus, lai turpinātu samazināt vispārējās valdības parāda īpatsvaru.
- (11) Itālijā vecuma pensijas izdevumi, kas ir aptuveni 15 % no IKP, pašlaik ir vieni no visaugstākajiem Savienībā. Netiešās saistības, kas izriet no sabiedrības novecošanas, tika ierobežotas, pateicoties iepriekšējām pensiju reformām, tādējādi uzlabojot Itālijas ilgtermiņa ilgtspēju, tostarp ar pakāpenisku pensionēšanās vecuma pielāgošanu paredzamajam mūža ilgumam. Tomēr gan 2017., gan 2018. gada budžetā bija iekļauti noteikumi, kas daļēji atcēla šīs reformas. Itālijā to iedzīvotāju daļa, kas ir vecumā virs 65 gadiem, ir lielāka nekā Savienības vidējais rādītājs. Tiek prognozēts, ka laika gaitā tā turpinās pieaugt, pasliktinot Itālijas vecumatkarības koeficientu. Līdz ar to ir paredzams, ka pensiju izdevumi vidējā termiņā pieaugs. Turklāt lielā vecuma pensiju daļa publiskajos izdevumos ierobežo citus sociālos tēriņus (tostarp nabadzības apkarošanu) un izaugsmi veicinošus tēriņus tādās jomās kā izglītība; minēto tēriņu daļa izdevumos ir samazinājusies kopš 2000. gadu sākuma. Ievērojot taisnīguma un samērīguma principus, ievērojamus ietaupījumus varētu panākt, veicot intervences pasākumus saistībā ar lielajām pensiju tiesībām, ko nesedz atbilstīgas iemaksas.
- (12) Itālijas nodokļu sistēma rada smagu slogu kapitālam un darbaspēkam, un tam ir negatīva ietekme uz ekonomikas izaugsmi. Neraugoties uz to, ka mērķorientētu nodokļu stimulu piemērošanas joma nesen tika paplašināta, nodokļu slogs, kas gulstas uz ražošanas faktoriem, joprojām ir viens no augstākajiem ES, tādējādi mazinot investīcijas un nodarbinātību. Šo slogu ir iespējams samazināt bez ietekmes uz budžetu, pārejot uz izaugsmi mazāk kaitējošām nodokļu bāzēm, piemēram, uz nekustamo īpašumu un patēriņu. 2015. gadā regulārais nekustamā īpašuma nodoklis galvenajai dzīvesvietai tika atcelts (arī bagātākām mājāsaimniecībām). Turklāt nekustamā īpašuma kadastrālās vērtības lielā mērā ir neaktuālas, un joprojām nav pieņemtas reformas, lai tās saskaņotu ar pašreizējām tirgus vērtībām. Nodokļu izdevumu skaits un apmērs – jo īpaši samazinātu pievienotās vērtības nodokļa likmju gadījumā – ir īpaši augsts, un to racionalizēšana atkal tika atlikta, neraugoties uz valsts tiesību aktu noteikumu prasībām. Turklāt pastāv iespēja samazināt slogu uzņēmumiem un mājāsaimniecībām, kas ievēro noteikums, mazinot nodokļu kodeksa sarežģītību un palielinot vispārējo nodokļu saistību izpildes līmeni. Tas, ka no 2019. gada obligāta elektronisko rēķinu sagatavošana tiks attiecināta uz visiem privātā sektora darījumiem, ir pozitīvs solis šajā virzienā. Taču tiesību aktos noteiktās robežvērtības skaidras naudas maksājumiem ir palielinātas, un tas varētu atturēt no elektronisko maksājumu, kuru obligātais raksturs var uzlabot nodokļu saistību izpildi, izmantošanas. Itālijas Valsts statistikas institūts lēš, ka ēnu ekonomika 2015. gadā veido aptuveni 12,9 % no IKP, bet nav plānota nekāda stratēģiska rīcība, lai risinātu šo problēmu. Aptuveni 15,9 % no kopējās nodarbinātības tiek deklarēti daļēji vai netiek deklarēti vispār, atsevišķās nozarēs sasniedzot gandrīz 50 % atzīmi.

(¹) Valdības neto primāros izdevumus veido kopējie valdības izdevumi, izņemot procentu izdevumus, izdevumus saistībā ar Savienības programmām, kas ir pilnībā izlīdzināti ar ienākumiem no Savienības fondiem, un nediskrecionāras izmaiņas saistībā ar bezdarbnieku pabalstu izdevumiem. Valsts finansētā bruto pamatkapitāla veidošanas līmenis ir izlīdzināts četru gadu laikposmā. Ir ņemti vērā tiesību aktos paredzētie diskrecionārie ieņēmumu pasākumi vai ieņēmumu palielinājumi. Vienreizēji pasākumi gan ieņēmumu, gan izdevumu jomā ir atskaitīti.

- (13) Krīzes laikā investīcijas strauji samazinājās un vēl aizvien nav atgriezušās 2007. gada līmenī. Lai gan 2017. gadā investīciju līmenis pieauga, tas joprojām ir zems salīdzinājumā ar citām Savienības valstīm. Strukturālu faktoru ietekmē privātās investīcijas ir bijušas īpaši zemas. Minētie strukturālie faktori ietver mazāk labvēlīgu darījumdarbības vidi, finanšu ierobežojumus saistībā ar nepietiekami attīstītiem kapitāla tirgiem, samazinātas vērtības banku aizdevumus un augsti kvalificētu cilvēku trūkumu, ņemot vērā, cita starpā, intelektuālā darbaspēka emigrāciju un ierobežota līmeņa mūžizglītību. Nemateriālie aktīvi, piemēram, pētniecība un izstrāde, inovācija un darba ņēmēju apmācība, ir būtiski ražīgumam un ekonomiskajai izaugsmei un var palīdzēt izskaidrot ražīguma atšķirības starp valstīm. Tomēr investīcijas šādos aktīvos joprojām ir zemākas par Savienības vidējo rādītāju. Tas ir saistīts ar mikrouzņēmumu lielo skaitu, specializācijas trūkumu zinātnesietilpīgās nozarēs Itālijā, ierobežota līmeņa digitalizāciju un digitālajām prasmēm. Tajā pašā laikā vispārējie publiskie izdevumi pētniecības un izstrādes jomā ir samazinājušies. Finansējums maziem un vidējiem uzņēmumiem joprojām lielā mērā ir atkarīgs no banku nozares, un aizdevumu līmenis joprojām ir zems, neraugoties uz to, ka finansēšanas izmaksas ir vēsturiski zemā līmenī. Pastāv arī lielas reģionālās atšķirības attiecībā uz investīcijām pētniecības un izstrādes jomā, inovatīviem uzņēmumiem paredzētu jaunāko politikas stimulu izmantošanu un izglītības kvalitāti. Pamatojoties uz novērtējumu, kas šobrīd veikts par iniciatīvu "Finansējums izaugsmei" un "Rūpniecība/Uzņēmējdarbība 4.0" ietvaros ieviesto dažādo rūpniecības pasākumu rezultātiem, šķiet, būtu lietderīgi izveidot ilgtermiņa politikas regulējumu, lai atbalstītu investīcijas, kuras spēj stiprināt dažādos inovāciju veicinošos faktoros, tādas kā kredīta pieejamība, spēcīga pētniecības bāze, augsts izglītības līmenis un piemērotas prasmes. Tāpat, šķiet, būtu piemēroti apsvērt pašreizējās atšķirības starp reģionu rūpniecības un izglītības sistēmām.
- (14) Itālijas tiesu sistēmas efektivitāte pēdējos gados ir uzlabojusies tikai nedaudz, un tiesvedības ilgums – jo īpaši augstākajās instancēs – joprojām rada bažas. Piemēram, 2016. gadā laiks, kas bija nepieciešams, lai pieņemtu nolēmumu civillietās un komercietās, visās instancēs joprojām bija viens no ilgākajiem Savienībā. Neizskatīto lietu skaits Augstākajā kasācijas tiesā (*Corte suprema di Cassazione*) turpināja palielināties, un tas joprojām ir viens no lielākajiem Savienībā, rēķinot uz vienu iedzīvotāju. Itālijas parlamentā jau divus gadus tiek izskatīts svarīgs pilnvarojošs likums, kas ļautu racionalizēt civilprocesa noteikumus un ieviest stingrākus atturošos pasākumus pret tiesvedības ļaunprātīgu izmantošanu. Turklāt starp pasākumiem, kas pieņemti, lai ierobežotu prāvas un stiprinātu procesuālo disciplīnu, vienkāršotā procedūra ("*rito sommario*") nav kļuvusi par standarta procedūru apelācijas tiesās, un pārsūdzības nepieņemamības filtra izmantošana apelācijā otrajā instancē joprojām ir nekonsekventa un ierobežota, tādējādi nepanākot iesniegto lietu skaita gaidīto samazinājumu. Gluži pretēji, 2016. gadā iesniegto civillietu skaits ir pieaudzis gan pirmajā, gan otrajā instancē, un tas ir noticis arī pastāvīgi pieaugoša apelācijas lietu skaita ietekmē. 2016. gadā aizvien lielāka daļa kasācijas sūdzību tika atzīta par nepieņemamu, turpinot nesen iezīmējušos augšupejošu tendenci. Arī Kasācijas tiesas spēja tikt galā ar lietu plūsmu tika negatīvi ietekmēta, jo ievērojami pieauga nekrimināla rakstura iesniegto lietu skaits, galvenokārt nodokļu lietu dēļ (kas varētu apdraudēt šīs tiesas lomu). Adekvāta procesuālo noteikumu izpilde, tostarp pret tiesvedības ļaunprātīgu izmantošanu, arī varētu veicināt robustu un efektīvu tiesas spriešanu.
- (15) Korupcija joprojām ir ievērojama problēma Itālijas darījumdarbības vidē un publiskā iepirkuma jomā. Itālija uzlaboja savu pretkorupcijas regulējumu, pārskatot jautājumu par noilgumu, trauksmes cēlēju aizsardzību attiecinot arī uz privātā sektora darbiniekiem un regulējumu par privātu personu korupcijas nodarījumu labāk saskaņojot ar starptautiskajiem standartiem. Lai gan pieņemtā reforma par noilgumu neaptur noilguma tiesību termiņu pēc notiesāšanas pirmajā instancē, kā to ieteikusi Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupa, tā var samazināt tiesvedības ļaunprātīgu izmantošanu krimināllietu iztiesāšanā, ko advokāti augstākajās instancēs izmanto kā novilcināšanas taktiku. Tā var mazināt bažas par to, ka korupcijas lietās iestājas noilgums pēc notiesāšanas pirmajā instancē. Korupcijas apkarošanu varētu uzlabot, palielinot krimināltiesību efektivitāti. Itālijā 2014. gadā bija vislielākais iesniegto un otrajā un trešajā instancē izskatīšanā esošo krimināllietu skaits Savienībā, arī tādēļ, ka kasācijas sūdzību rādītājs bija viens no visaugstākajiem. Tā rezultātā krimināllietu izskatīšanas process bija viens no ilgākajiem. Stimulējot paātrinātas procedūras un novēršot tiesvedības ļaunprātīgu izmantošanu, krimināltiesības un cīņu pret korupciju varētu padarīt efektīvāku. Turklāt valsts korupcijas apkarošanas iestādei ir būtiska loma jaunā korupcijas novēršanas regulējuma īstenošanā.
- (16) Itālijas valsts pārvaldes kvalitātes uzlabošanai būtu pozitīva ietekme uz darījumdarbības vidi un investīcijām, kā arī uzņēmumu spēju izmantot inovācijas iespējas. Lielās reģionālās atšķirības pārvaldes iestāžu spējā reaģēt uz uzņēmumu vajadzībām norāda, ka uzņēmēji konkrētās jomās saskaras ar lielākiem šķēršļiem darījumdarbībai. 2015. gadā tika pieņemts visaptverošs pilnvarojošs likums par valsts pārvaldes reformēšanu, kuram ir potenciāls paaugstināt pārvaldes efektivitāti, tādējādi sniedzot labumu ekonomikai. Līdz 2017. gada beigām tika pabeigta reformas īstenošana, un tagad tā ir jāievieš, jo īpaši reģionos ar visvājākajiem rādītājiem. Attiecībā uz valsts uzņēmumiem reformas mērķis ir nodrošināt, ka tie darbojas saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem kā privātuzņēmumi. Paziņotie mērķi ir šādi: racionalizēt valsts uzņēmumus, izmantojot uzņēmumu apvienošanu, nerentablu

uzņēmumu konsolidāciju un privatizāciju; palielināt pārējo uzņēmumu rentabilitāti; un nākotnē nepieļaut lielu valsts uzņēmumu izplatību. Lai sasniegtu šos mērķus, ir svarīgi panākt jaunā regulējuma izpildi. Turklāt vietējie sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji ir pasargāti no konkurences (tirgū un par tirgu), tādējādi ietekmējot pakalpojumu efektivitāti un kvalitāti un radot patērētāju neapmierinātību. 2015. gada valsts pārvaldes reformā bija paredzēta arī jauna sistēma vietējo sabiedrisko pakalpojumu pārvaldības reformēšanai. Tomēr 2016. gada novembrī Konstitucionālā tiesa atzina, ka procedūra, kas izmantota, lai pieņemtu dažus likumdošanas dekrētus – tostarp vietējo sabiedrisko pakalpojumu jomā –, ir prekonstitucionāla. Tā kā dekrēta termiņš beidzās 2016. gada novembrī, ir vajadzīga jauna likumdošanas iniciatīva.

- (17) Uzlabojumi darījumdarbības vidē veicinātu darījumdarbības garu, savukārt labāki konkurences pamatnosacījumi nāktu par labu efektīvākai resursu sadalei un ražīguma pieaugumam. 2015. gada ikgadējais konkurences likums tika pieņemts 2017. gada augustā, un tas ir pienācīgi jāsteno. Tomēr konkrētos sektoros, piemēram, profesionālo pakalpojumu, vietējā sabiedriskā transporta, dzelzceļa un mazumtirdzniecības nozarēs, joprojām pastāv būtiski šķēršļi konkurencei. Palielinot konkursa procedūru izmantošanu publisko pakalpojumu līgumu un koncesiju piešķiršanai attiecībā uz piekļuvi sabiedriskajiem labumiem, tiktu pozitīvi ietekmēta pakalpojumu kvalitāte. Publiskā iepirkuma jomā nesenas reformas sniegtais labums būs atkarīgs no reformu savlaicīgas pabeigšanas, konsekventas plānu piemērošanas attiecībā uz e-ierikumu un apvienošanu un tā, ka tiek faktiski aktivēta centrālā apvienošanas struktūra politikas koordinēšanai (*Cabina di regia per gli appalti pubblici*).
- (18) Tirgus uzticēšanās Itālijas bankām ir palielinājusies pēc 2017. gadā veiktajiem pasākumiem, kuru mērķis bija risināt vairāku vājāku banku problēmas. Labāku ekonomikas apstākļu un uzraudzības spiediena ietekmē ir gūti panākumi ienākumus nenesošu aizdevumu īpatsvara samazināšanā, bet to uzkrātais apjoms joprojām ir liels. Tas ierobežo banku rentabilitāti un to spēju iekšēji radīt kapitālu. Ir jāuztur temps, kādā atbrīvojas no ienākumus nenesošiem aizdevumiem (tostarp ar ienākumus nenesošu aizdevumu sekundāro tirgu padziļināšanu), lai turpinātu stiprināt finanšu stabilitāti un reālās ekonomikas kreditēšanu. Būtu jāatbalsta arī turpmāka bilances pārstrukturēšana un konsolidācija – tostarp mazām un sekundāras nozīmes bankām. Tas ietver banku strukturāli zemās rentabilitātes problēmas risināšanu, izmantojot visaptverošu izmaksu samazināšanu un darījumdarbības modeļa optimizāciju.
- (19) Tā kā notiek dažādas uzņēmumu pārvaldības reformas, lielo kooperatīvo banku un mazo kopieguldījumu banku reformu pilnīga īstenošana uzlabotu banku nozares vispārējo stāvokli. Maksātspējas un piespiedu atsavināšanas regulējums joprojām nesniedz pietiekamu atbalstu ātrai ienākumus nenesošu aizdevumu pārstrukturēšanai. Maksātspējas reformai nepieciešamo likumdošanas pasākumu drīza pieņemšana un īstenošana palīdzētu novērst strukturālās nepilnības. Pasākumi, kas pieņemti 2016. gadā, lai paātrinātu banku veiktu piedziņu, kas vērsta pret nodrošinājumu, vēl netiek izmantoti. Regulējums ārpustiesas piedziņai, kas vērsta pret nodrošinājumu, vēl nav pilnībā piemērojams mājāsaimniecībām, un to tikai nesen sāka piemērot uzņēmumiem.
- (20) Neraugoties uz progresu, kas panākts vairāku pēdējos gados pieņemtu politikas pasākumu ietekmē, jautājums par piekļuvi finansējumam joprojām ir būtisks šķērslis investīcijām un izaugsmei paredzētam finansējumam, it sevišķi mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Uzņēmumu finansēšana joprojām galvenokārt balstās uz bankām, savukārt kapitāla tirgus salīdzinājumā ar citām Savienības valstīm ir mazattīstīts. Pamatkapitāla finansējuma daļa mazo un vidējo uzņēmumu starpā ir īpaši zema salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju. Kapitālam piemērotā uzņēmumu ienākuma nodokļa atvieglojuma ieviešana bija būtiska reforma, taču atsauces likme tika būtiski samazināta, kas mazināja tā labvēlīgo ietekmi. Lai atbalstītu investīcijas un izaugsmi, būtu svarīgi palielināt uzņēmumu piekļuvi tirgus finansējumam nolūkā dažādot uzņēmumu finansējuma avotus.
- (21) Par darba tirgu atbildīgās iestādes pēdējos gados ir būtiski reformētas. Darba tirgus apstākļi turpina uzlaboties, nodarbināto skaitam 2017. gadā pieaugot par 1,2 % līdz vairāk nekā 23 miljoniem, kas atbilst pirmskrīzes līmenim. Nodarbinātības līmenis (personas vecumā no 20 līdz 64 gadiem) pagājušajā gadā paaugstinājās līdz vairāk nekā 62 %, kas gan galvenokārt notika pagaidu darbvietu ietekmē. Tomēr nodarbinātības līmenis joprojām ir ievērojami zemāks par Savienības vidējo rādītāju. Bezdarba līmenis samazinājās līdz 11,2 % 2017. gadā, bet kopējais nostrādāto stundu skaits joprojām ir ievērojami mazāks par līmeni, kas bija pirms lejupslīdes. Neraugoties uz uzlabojumiem, ilgtermiņa un jauniešu bezdarba līmenis joprojām ir augsts, apdraudot sociālo kohēziju un izaugsmi. Jauniešu īpatsvars, kuri nav nedz nodarbināti, nedz iesaistīti izglītībā vai apmācībā, 2017. gadā bija gandrīz 20,1 % apmērā, un tas joprojām bija viens no augstākajiem Savienībā, ar ievērojamām un pastāvīgām reģionālajām atšķirībām.

- (22) Darba koplīgumu slēgšana firmu vai teritoriālā līmenī joprojām ir ierobežota, arī ņemot vērā mazo uzņēmumu lielo īpatsvaru Itālijā. Tas var radīt grūtības algas ātri pielāgot vietējiem ekonomikas apstākļiem. 2018. gada februāra beigās *Confindustria* un trīs lielākās Itālijas arodbiedrības (*Cgil*, *Cisl* un *Uil*) parakstīja pamat nolīgumu, uzsverot otrā līmeņa kolektīvo līgumu slēgšanas nozīmi un tādējādi palielinot juridisko noteiktību ar skaidrākiem noteikumiem par sociālo partneru pārstāvību sarunās. 2017. gadā tika nostiprināti otrā līmeņa nolīgumos noteiktie nodokļu atvieglojumi ar ražīgumu saistītiem algas palielinājumiem, bet to efektivitāti ir grūti novērtēt. Lai gan koplīgumu kopējais skaits pieaug, tikai nelielu daļu no tiem ir parakstījušas galvenās arodbiedrības un darba devēju apvienības.
- (23) Darbvietai likumā iezīmētā aktīvas darba tirgus politikas reforma 2017. gadā neguva lielus panākumus. Apmācība un pārkvalifikācija ir īpaši svarīga, ņemot vērā palielināto elastību Itālijas darba tirgū un pieaugošo pagaidu līgumu īpatsvaru. Vēl nav īstenoti vispārīgi saistoši pakalpojumu standarti, un nodarbinātības dienestos trūkst darbinieku un pienācīgas uzraudzības, lai arī ar jauno Budžeta likumu 2018. gadam valsts nodarbinātības dienestiem reģionos tika piešķirti papildu finanšu resursi un cilvēkresursi. Lai pareizi īstenotu 2018. gadā ieviesto nabadzības apkarošanas shēmu un garantiju jauniešiem, kuras mērķis ir grūtībās nonākušiem jauniešiem savlaicīgi nodrošināt atbilstošu darba vai mācību piedāvājumu, ir arī ļoti būtiski palielināt darbinieku skaitu un nodrošināt, ka viņi ir pietiekami kvalificēti darbam nodarbinātības dienestos un sociālajos dienestos.
- (24) Lai gan sieviešu līdzdalības daļa darba tirgū pieaug, tā joprojām ir viena no zemākajām Savienībā. Itālijas iestādes vēl nav novērtējušas ietekmi, ko radījuši nesenie pasākumi, kas balstīti uz naudas pabalstiem par bērna dzimšanu, kurus piešķir neatkarīgi no ienākumu līmeņa. Fakti liecina, ka šie naudas pārskaitījumi var būt neefektīvi attiecībā uz sieviešu līdzdalības palielināšanu darba tirgū. Turklāt ir maz ticams, ka tie uzlabos dzimstības rādītājus, kas ir bijuši nemainīgi zemi pēdējo 20 gadu laikā. Trūkst visaptverošas stratēģijas, kā līdzsvarot ģimenes un darba dzīvi. Šis nepilnības atspoguļojas tajā, ka bērna kopšanas atvaļinājuma sistēmā nav ņemts vērā dzimumu līdzsvara aspekts un ka trūkst elastīgu darba režīmu un nav pietiekama pienācīgas, cenas ziņā pieņemamas un kvalitatīvas bērnu aprūpes un aprūpes pakalpojumu piedāvājuma.
- (25) Ieviešot pasākumus, ar ko palielināt cilvēkkapitālu un prasmes, tiktu uzlabota nodarbināmība un apmierinātas darba tirgus nākotnes vajadzības. Skolu izglītības kvalitāte Itālijā kopumā uzlabojas, bet pastāv lielas reģionālās atšķirības. To skolēnu īpatsvars, kas pamet skolu, nesāņemot diplomu, joprojām ir lielāks par Savienības vidējo rādītāju, jo īpaši ārvalstīs dzimušu skolēnu vidū, (30,1 % salīdzinājumā ar Savienības vidējo rādītāju – 19,4 %). Skolu reformas īstenošana plašos vilcienos noris apmierinoši, un profesionālā izglītība un apmācība uzlabojas. Augstākā izglītība, kurai radikāli trūkst finansējuma (publiskie izdevumi veido mazāk nekā 0,4 % no IKP), ir raksturīgs liels studijas nebeigušo studentu īpatsvars un ieilguši studiju periodi. Tā rezultātā izglītības ieguves līmenis ir viens no zemākajiem Savienībā (26,9 % iedzīvotāju vecumā no 30 līdz 34 gadiem). Daļība pieaugušo izglītības programmās palielinās, bet tā joprojām ir viena no zemākajām Savienībā, īpaši mazkvalificētu pieaugušo vidū. Būtu jāveicina kvalifikācijas celšana un pārkvalificēšanās un vienlaikus būtu jānodrošina, lai darba devēji darbiniekiem piedāvātu vairāk mācību iespēju. Izšķiroša nozīme būs 2017. gada oktobrī sāktās valsts prasmju visaptverošās stratēģijas īstenošanai.
- (26) Pretēji tendencei Savienībā, to cilvēku īpatsvars, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība, turpināja palielināties, un 2016. gadā tas bija 30 %, kas krietni pārsniedz Savienības vidējo līmeni. Šis risks jo īpaši skar bērnus, pagaidu darbiniekus un migrantus. Ienākumu nevienlīdzība ir liela un pieaug. 2016. gadā bagātāko 20 % mājsaimniecību ienākumi bija 6,3 reizes lielāki nekā nabadzīgāko 20 % mājsaimniecību ienākumi. Šis rādītājs ir vēl augstāks cilvēkiem darbspējīgā vecumā, jo netiek ņemta vērā pensiju pārdales ietekme. Liels solis sociālās politikas jomā ir jaunas, pastāvīgas shēmas ieviešana nabadzības novēršanai (*Reddito di Inclusione*). Paredzams, ka šī shēma, kas ir izstrādāta kā vispārējs pārskaitījums personām, kuras atbilst noteiktiem nabadzības nosacījumiem, palielinās pašlaik zemo sociālo pabalstu ietekmi uz nabadzības samazināšanu. Shēmas pamatā ir stabili pārvaldības mehānismi, un tā tiks pakļauta sistemātiskai novērtēšanai. Svarīgi atzīmēt, ka tā paredz arī ievērojami palielināt darbinieku skaitu valsts sociālajos dienestos, kuros trūkst personāla. Lai nodrošinātu raitu reformas īstenošanu, izšķiroša nozīme būs ciešākai sadarbībai starp sociālajiem dienestiem un valsts nodarbinātības dienestiem, kā arī pietiekamu resursu piešķiršanai. Shēma ietver bijušo bezdarbnieku atbalsta shēmu (ASDI), kas ir pirmais solis ceļā uz sociālo izdevumu racionalizēšanu. Itālijas veselības aprūpes sistēma nodrošina vispārēju segumu, un kopumā iedzīvotāju veselības stāvoklis ir labs; taču gadījumi, kad iedzīvotāji ir paziņojuši par neapmierinātām medicīniskās aprūpes vajadzībām, ir bieži, un starp reģioniem joprojām pastāv atšķirības aprūpes sniegšanas organizēšanā un kvalitātē. Itālija ir veikusi zināmus pasākumus, lai nodrošinātu atbilstīgu piekļuvi veselības aprūpei, tostarp pārskatot un paplašinot aprūpes pakalpojumu minimālās likumā noteiktās pabalstu paketes darbību.

- (27) Komisija 2018. gada Eiropas pusgada kontekstā ir veikusi Itālijas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2018. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī novērtējusi 2018. gada stabilitātes programmu, 2018. gada valsts reformu programmu un to, kā īstenoti Itālijai iepriekšējos gados adresētie ieteikumi. Komisija ņēma vērā ne tikai programmu lietderību ilgtermiņā fiskālās un sociālekonomiskās politikas nodrošināšanā Itālijā, bet arī to, cik lielā mērā tās atbilst Savienības noteikumiem un norādēm, ņemot vērā vajadzību nostiprināt Savienības vispārējo ekonomikas pārvaldību, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot Savienības līmeņa ieguldījumu.
- (28) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁽¹⁾ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.
- (29) Ņemot vērā Komisijas padziļināto pārskatu un šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi 2018. gada valsts reformu programmu un 2018. gada stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1. līdz 4. ieteikumā,

AR ŠO IESAKA Itālijai 2018. un 2019. gadā rīkoties šādi.

1. Nodrošināt, ka valdības neto primāro izdevumu nominālā pieauguma temps 2019. gadā nepārsniedz 0,1 %, kas atbilst gada strukturālajai korekcijai 0,6 % apmērā no IKP. Izmantot neplānotos ieņēmumus, lai ātrāk samazinātu vispārējās valdības parāda attiecību. Novirzīt nodokļu slogu no darbaspēka, tostarp samazinot nodokļu izdevumus un reformējot novecojušās kadastrālās vērtības. Pastiprināt darbu cīņā pret ēnu ekonomiku, tostarp nostiprinot e-maksājumu obligātu izmantošanu ar tiesību aktos noteiktu mazāku robežlielumu skaidras naudas maksājumiem. Samazināt vecuma pensiju daļu publiskajos izdevumos, lai radītu iespējas citiem sociālajiem tēriņiem.
2. Samazināt civillietu izskatīšanas ilgumu visās instancēs, racionalizējot procesuālos noteikumus un panākot to izpildi, ieskaitot noteikumus, kurus šobrīd izskata likumdevējs. Panākt efektīvāku korupcijas novēršanu un apkarošanu, samazinot kriminālprocesu ilgumu un īstenojot jauno korupcijas novēršanas regulējumu. Nodrošināt valsts uzņēmumu jaunā regulējuma izpildi un palielināt vietējo sabiedrisko pakalpojumu efektivitāti un kvalitāti. Novērst konkurences ierobežojumus, tostarp pakalpojumu jomā, arī izmantojot jaunu ikgadējo konkurences likumu.
3. Saglabāt tempu, kādā tiek samazināts ienākumus nenesošu aizdevumu lielais īpatsvars, un atbalstīt turpmāku banku bilances pārstrukturēšanu un konsolidāciju, tostarp mazās un vidēja lieluma bankās, un ātri īstenot maksātnespējas reformu. Uzlabot uzņēmumu piekļuvi tirgus finansējumam.
4. Paātrināt aktīvās darba tirgus politikas reformas īstenošanu, lai nodrošinātu vienlīdzīgu piekļuvi efektīvai darba meklēšanas palīdzībai un apmācībai. Veicināt sieviešu dalību darba tirgū, īstenojot visaptverošu stratēģiju, racionalizējot ģimenes atbalsta politiku un palielinot bērnu aprūpes iespēju izplatību. Veicināt pētniecību, inovāciju, digitālās prasmes un infrastruktūru, izmantojot mērķtiecīgākas investīcijas un palielinot līdzdalību profesionālas ievirzes terciārajā izglītībā.

Briselē, 2018. gada 13. jūlijā

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
H. LÖGER

⁽¹⁾ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.